

κόβει στον ώμο και μην τον είδατε. Είπε, είτε ο βασιλιάς κάμποση ωρα, ξεθύμανε. Γυρίζει στο κρεβάτι να κιουμηθεί, τηράει για το πάπλωμα, πουθενά το πάπλωμα. “Τι έγινε, μωρέ, το πάπλωμα: Μην το πήρα με τα πόδια μου όπως σηκώθηκα;” Τιποτα. Το καταλαβε ότι του την είχε σκαρώσει ο κλέφτης. Την άλλη μέρα ο μάγκας το πάπλωμα στον ώμο και πυλαλητος για το παλάτι. “Δε στό ειπα”, λέει του βασιλιά. “Αιντε, ρε μπεζεβένη⁹¹”, του λέει κείνος. “Από σήμερα πρέπει εγώ να ρωτάω εσένα κι όχι εσύ εμένα “. Τον κράτησε στο παλάτι, τον εκανε συβουλάτορά του και από κείνη την ημέρα -σταμάτησε. πλέο, και τις κλειψίες- κυβερνάγανε μαζί. Και κείνοι περάσανε καλά κι εμείς καλύτερα.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΣΠΑΝΟΙ

Μία φορά κι έναν καιρό ήτανε ένας παπάς, μία παπαδία και μείχανε ένα παιδάκι, μωρό, κι έναν υπερέτη που τονε λέγανε Γιάννη κι έκανε όλες τις δουλειές. Αλλά ήτανε λίγο κουτρούτσος⁹² όμως. Ο παπάς είχε μία γελάδα και του λέει του Γιάννη: “Γιάννη, να πας στο πανηγύρι να ντηνε πουλήσεις να πάρουμε λεφτά”. Φέγει λοιπόν ο Γιάννης, βάνει τη γελάδα μπροστά. Χο χο⁹³ στη γελάδα, προχωράγανε. Πηγαίνανε ταπέρα ταπέρα, ας πούμε στον Άγιο Νικόλα απόξω. Στην άκρη του δρόμου καθότανε ένας σπανός. Μόλις είδε το Γιάννη, λέει: “Τι ωραία γελάδα, να ντησε λείπανε τα κέρατα!” Πάει παραπέρα ο Γιάννης, της κόβει τα κέρατα. Προχώραε, προχώραε, φτάνει ισαπέρα στην Παστροβά. Βρέσκει άλλο σπανό. “Τι ωραία γελάδα”, λέει και κείνος, να ντησε λείπανε και τ’ αυτιά!” Στέκεται ο βοϊδαλάς⁹⁴ μ’ ένα μαχαιράκι, της κόβει και

⁹¹ Μπαγάσα, εξυπνάκια.

⁹² Ελαφρόμυαλος.

⁹³ Παρακλεισματικό επίφθεγμα σε βόδια για να προχωρούν.

⁹⁴ Εντελώς κουτρούτσος.

τ' αυτιά. Την έκανε τη γελάδα κούτρουλη. Προχώραε, προ-
χώραε, φτάνει ισαπέρα στη Σμουγά, άλλος σπανός. "Τι ωραία
γελάδα! λέει. Της λείπουνε τα κέρατα, της λείπουνε τ' αυτιά,
νάθε της λείπαζε κι η ουρά!" Λίγο παραπέρα της κόβει και την
ουρά. Πάει στο παζάρι, που να ντηνε πουλήσει, γελάγανε όλοι
με δαύτονε, τον πήρανε με τα κουντούνια⁹⁵ τον κοροϊδεύανε.
Τη φέρνει πίσω τη γελάδα. Τη λέπει ο παπάς: "Βρε παλαβού-
λιακα, τι χάλια είναι στούνα; Πώς τηνε κατάντησες τη γελά-
δα;" "Το και το: Βρήκα τρεις σπανούς και μου ειπανε, αμα της
κόψω τα κέρατα, τ' αυτιά και την ουρά θα ντην πουλήσω
καλύτερα". "Τώρα θα ιδείς". Πιάνει ο παπάς, παίρνει ένα γάι-
δαρο, του κολλάει από πίσω, στον κώλο του δύο φλωριά.
Τονε καβαλάει και πάγαινε κατά πέρα, κατά το μέρος που είδε
ο Γιάννης τους σπανούς. Εκεί που τελειώνει ο δρόμος του
Νιχωριού, τους λέπει και σκάβανε. Μόλις πέρναγε από μπρο-
στά τους "Χαι", λέει στο γάιδαρο και του 'δωσε μία με τη
μαγκούρα του στα καπούλια. Χοπι, πέσανε τα δύο φλωριά από
τον κώλο του. Συνέχισε το δρόμο του χωρίς να δώσει σημα-
σία στα φλωριά, αμερόληπτος. Είδανε οι σπανοί, αφήσανε τις
αξίνες, τρέξανε. "Ρε παπά, φέγεις; Δε θα πάρεις τα φλωριά;"
"Ομπό", είπε ο παπάς, "για δύο ψωροφλωριά να σκιούψω;
Δεν αξίζει τον κόπο. Εγώ έχω στο σπίτι μου όσα θέλω. Τι να
ντα κάμω, δεν έχω που να ντα βάλω". "Μα δε μου λες: Αλη-
θεια κάνει ο γάιδαρός σου φλωριά;" "Αμή δεν ντον είδατε;
Λίγο τονε τσίγκλησα και αμπόλησε δύο". "Τι λες, ρε παπά! Α,
θα μας τον πουλήσεις το γάιδαρο. Θα ντον αγοράσομε όσο κι
όσο". "Δεν τον έχω για πούλημα, ρε παιδιά, αλλά, αφού επι-
μένετε, να μη σας χαλάσω το χατίρι, πάρτε τόνε". Πληρώσα-
νε το γάιδαρο για άλογο και βάλε. "Θα ντονε κλείστε", τους
είπε, "μέσα σ' ένα κατώι. Θα ντου βάλτε μία σκάφη κριθάρι
και μπόλικο νερό και θα ιδείτε το πρωί τι θα γένει. Θα μαζεύ-
ετε τα φλωριά με το φτυάρι". Κάνανε το λοιπόν όπως τους
ορμήνεψε ο παπάς. Πεινασμένος ο γάιδαρος χορτοκιουλιά-
στηκε κριθάρι, ήπια και μπόλικο νερό. Φούσκωσε το κριθάρι

⁹⁵ Από παλιά σκηνή διαπόμευσης.

στην κιομλιά του από το νερό. πρηστη ο κακοντέλης, ψόφησε. παεί δουλειά του. Πανε το πρωι οι σπανοί, σπρώχνανε ν' ανοίξει η πόρτα. Ξασπρωχνανε, τίποτα. "Ομπό, φόρα⁹⁶ την πόρτα γιομισε το κατώ με φλωριά", είπε ένας τους. Κοιτάνε από μια αντικοφοραδα⁹⁷. λιαντρινίζανε⁹⁸ τα μάτια του γαϊδάρου. "Πω πω" ειπανε. "τουτο είναι δουλειά!" Σπάζουνε την πόρτα. τήσανε για φλωριά, πού φλωριά. Αντί για φλωριά βρέσκουε το γαϊδαρο τουμπανο. "Α ρε, τον κερατά τον τραγόπαπα τι μαςσε σκάρωσε! Θα πάμε να ντονε σκοτώσομε".

Παρνουν το δρόμο για του παπά το σπίτι. Χτυπάνε, μπαίνουε μεσα, βρεσκουε την παπαδιά. Η παπαδιά είχε τον μπέμπη της στην κούνια. Στο πόδι της κούνιας μ' ένα σπάγγο είχε δεμενο ένα κουνέλι. Χοροπήδαε κείνο, σάλταε να φύγει, κούναε το μπεσικί⁹⁹ και νανούριζε το μωρό. "Τι κάνει, παπαδιά, το ζε εστου¹⁰⁰". "Κουνάει το μπεσικί. Α δεν είχαμε το κουνέλι, μπορούσαμε ν' αναστήσομε το παιδί μας;" "Βλέπεις, φίλε μου, ανθρωπονόητο", ειπανε οι σπανοί. "Πού ειν' ο παπάς σου." "Στο χωράφι, καματεύει". Πάνε τονε βρέσκουε στο χωράφι. Αρχίσανε να ντονε ντρυχώνουνται¹⁰¹. "Έλα δω, ρε παπά, τι μας ειπες για το γαϊδαρο; Μας κοροϊδεψες. Δε γλυτωνεις, θα σε σκοτώσομε τώρα!" "Για σταθείτε, ρε παιδιά. Πώς το κάτατε", τους ειπέ, τάχατες, ο παπάς. "Να, τονε κλείσομε στο κατώ και του δώκαμε κριθάρι και νερό, όπως μας προφώνησες". "Α, δεν το κάματε καλά", καμώθηκε ο παπάς. "Εγώ δε σας είπα να ντου δώστε νερό. Κι εσείς του δώκατε". Αλλά οι σπανοί δε μολαιμίζανε¹⁰². Κοντά του λοιπόν ο παπάς είχε πάρει ένα ~~από~~ κουνέλι. Μόλις τονε κοντοζυγέψανε¹⁰³ και

⁹⁶ Όπως και πιο πάνω: μέχρι.

⁹⁷ Κενό, άνοιγμα ανάμεσα στις σανίδες της πόρτας.

⁹⁸ Γυαλίζανε, λάμπανε -σα χάντρες.

⁹⁹ Ξύλινη κούνια.

¹⁰⁰ Αυτού, εκεί.

¹⁰¹ Να του επιτίθονται φραστικά (αρχ. τρύχω).

¹⁰² Δεν κατευνάζονταν, δεν ηρεμούσαν.

¹⁰³ Τον πλησίασαν.

τοιμαζούνταν να ντονε χερικώσουνε¹⁰⁴, άρχισε κείνος να μιλάει στο κουνέλι: “Θα πας στην παπαδιά”, του λέει, “και θά ντης πεις να μου τηγανίσει τυρί με αυγά. Να βάλει και ψωμί στο ντουβαλίδι¹⁰⁵ και να μου τὰ στείλει με τὸ Γιάννη το μεσημέρι στο χωράφι”. Τα χάσανε οι σπανοί. “Ατί λέει ο τραγοπάπας; Με το ζο μιλάει;” Αμπολάει το κουνέλι ο παπάς, άρατο¹⁰⁶ κείνο μέσα στα χωράφια.

Σε λιγάκι -είχε συνοννοηθεί ο παπάς με την παπαδιά- νάσου ο Γιάννης με το ζαϊρέ¹⁰⁷. “Μα καλά, ρε παπά, στ’ αλήθεια πήγε το κουνέλι και διόπησε¹⁰⁸ την παπαδιά σου;” “Αιέ. Δεν τό ειδατε;” “Μα κείνο δεν πήγαινε στο ευτείο¹⁰⁹, από το δρόμο. λάκησε μέσα στα χωράφια”. “Ε ζωντανό είναι, φοβάται τους ανθρώπους”, είπε ο παπάς. “Δε μας το πουλάς, ρε παπα, που πηγαίνουμε στα χωράφια και μεινέσκομε¹¹⁰ όλη μέρα νηστικοί, να παραγγέλνομε στις γυναίκες μας να μας στέλνουνε ψωμί”. “Μου χρειάζεται τὴν τὴν παιδιά, αλλά αφού μου το γυρεύετε, θα σας το πουλήσω. Δεν πειράζει, βρέσκω άλλο εγώ”. Φύγανε, δεν τον πειράξανε τον παπά. Πανε λοιπόν το βράδυ στο σπίτι του, πάει στην κουνελώνα, τους φέρνει ένα κουνέλι, το αγοράζουνε -για βόιδι, γι’ άλογο, και τούτο. Το παίρνουνε παραμάσκαλα και κόψανε δρόμο. Την άλλη μέρα δουλεύανε και οι τρεις εργατεία¹¹¹ στου ενούς το χωράφι. Πήρανε και το κουνέλι κοντά τους. “Για να ντο στείλομε στη γυναίκα μου”, λέει ο ένας, “να ιδούμε θα μας φέρει φαί;” Το προφωνήσανε τούτο, κείνο, το αμπολάνε. Το αμπολάνε, μην τό ειδατε το

~~ΧΕΡΙΚΩΣΟΥΝΕ~~ 104 Να του βάλουε «χέρι», να τον καταχερίσουν.

105 Είδος πετσέτας μέσα στην οποία μεταφέρουν πρόχειρο φαγητό στο χωράφι.

106 Αόρατο, άφαντο.

107 Πρόχειρο φαγητό για την εξοχή.

108 Ειδοποίησε.

109 Ευθεία.

110 Μένουμε.

111 Ομαδική άνευ αμοιβής ενοασία, υπό μορφή βοήθειας σε συγ-

9) ημερομηνία...
με κουνέλι.
9) να φέρει φαί

κουνέλι. Περιμένουν να 'ρθει η σπανού με το φαΐ, περιμένουν, τίποτα. Μείνανε όλη μέρα νηστικοί. Πάνε το βράδυ στη γυναίκα: "Αυτό κι αυτό". "Α βρε τρελοκομεία, πάλι σας γέλασε ο παπάς;" "Ρε τον τραγογένη! Τώρα θα ντονε σκοτώσομε, δεν περνάει ψυχικό".

Ο παπάς όμως, που κατάλαβε ότι θα πάνε να ντονε βρούνε, τι κάνει. Πάει σ' ένα χασάπη, αγοράζει ένα άντερο, το γιομίζει με αίμα από ένα σφαχτό και το κρεμάζει στο λαιμό της γυναίκας του, από μέσα από τα ρούχα της. Μόλις μπαίνουν οι σπανοί, με την κάμα, στο σπίτι του για να τονε σφάξουνε, άρχισε να μπήγει τις φωνές, τάχας μου, στην παπαδιά του. "Αμή δε βασιέσαι. δεν υποφέρεσαι. μ' έχεις πρήσει με τα καμώματα σου! Ποίσι, δειξια, τώρα θα ιδεις!" Δίνει μία με το μαχαίρι, τρουπάει το άντερο. Πέφτει κάτω η παπαδιά κουλουμπητή¹¹² στα αίματα. Μόλις είδανε τέτοιο πράμα οι σπανοί, τα χάσανε. "Τι έκανες, ρε ζουρλόπαπα; Τη γυναίκα σου έσφαξες!" "Φ, την έσφαξα. Μήπως είναι η πρώτη φορά που τη σφάζω;" Πάει να πάρει ένα τσαφάρι¹¹³, του του του, απάνω η παπαδιά. "Πωπω, τούτο, πάλι, είναι από τ' αμολόητα!", "Τέτοιο πράμα δε ματάγινε στον ντουινιά!", κάνανε με ανοιχτό το στόμα οι σπανοί. "Α, παπά, δεν έχει. Τούτο το τσαφάρι θα μας το πουλήσεις οπωσδήποτε!" "Πώς να σας το πουλήσω. βρε άνθρωποι μου, δεν έχω άλλο...". "Δεν ξέρομε, μια φορά θα μας το πουλήσεις, θέλεις και δε θέλεις. Μαλώνομε καμιά φορά με τις γυναίκες μας, μας φέρνουνε στο ασυνίβαστο και κιντυνεύουμε να ντισε σκοτώσομε...". "Τι να κάνω;" καμώθηκε ο παπάς, "πάρτε το και τούτο κι εγώ μπορεί να βρω ~~κ~~ άλλο. Ποιος ξέρει". Το πληρώσανε και κεινο στη μύρια ακρίβεια, το παίρνουνε. Πάει ο ένας στο σπίτι του, άρχισε να φωνάζει, να αγριεύει τη γυναίκα του -έδωσε πρώτα την αιτία να μαλώσει με δαύτη-, απάνω στον καβγά τραβάει το μαχαίρι, της δίνει μία, τηνε σφάζει. Του του του με το τσαφάρι, τίποτα.

¹¹² Πλημμυρισμένη, σα να κολυμπούσε.

¹¹³ Καλαμένα φλογέρα.

Σφύριζε ξανασφύριζε, πού να σηκωθεί η σπανού. "Βρε τον παπα-τράγο, μας την έσκασε για τα καλά τούτη τη φορά". Πού να ντο πει όμως στους άλλους. "Σηκώθηκε η γυναίκα σου;" τονε ρωτήσανε. "Σηκώθηκε, λέει, σαν πουλάκι". Το παίρνει κι ο δεύτερος, τα ίδια πάλι, του του, του, ακούνητη κάτω η γυναίκα του. "Τι έγινε;" τονε ρώτησε ο τρίτος. "Οουο, πετάχτηκε απάνω αμέσως!" Ας την ξεβγάλει κι ο άλλος, σκέφτηκε, να 'μαστε από ίσια. Μείνανε και οι τρεις χωρίς γυναίκες. "Το διαβολόπαπα. Τώρα ό,τι και να ειπεί, ό,τι και να κάνει, θα ντονε πνίξομε. Δε γλυτώνει που να 'χει δράκου ρίζα". Πάνε τον πιάνουνε. Έκαμε να δικιολογηθεί ο παπάς, δεν παίρνανε κουβέντα. "Μη βγάζεις αχνακιά, του 'πανε, τώρα δε γλυτώνεις, κερατά τραγόπαπα, που να 'χεις το Θεό πατέρα!" Τονε βάνουνε σ' ένα τσουβάλι, τον κόβουνε στον ώμο και τον παγαίνανε για τη θάλασσα: να ντον πετάξουνε, σαν στη Γνόσπη¹⁴, να πούμε. Φτάνοντας σα στον Άγιο Νεχτάριο, να ένας τσοπάνης. Έβοσκε τα πρόβατά του. Μία στιγμή διψάσανε. Τον ακουμπάνε από κάτω από μία ελιά για να κατέβουνε σε μια βρυσούλα πού ητανε εκειδά πάρα κάτω να πιούνε. Ζύγωσε περίεργος ο τσοπάνης στο σακκί. Ο παπάς άκουσε τα βήματα, κατάλαβε ότι είναι άνθρωπος, άρχισε να μιλάει μέσα από του τσουβάλι: "Δεν την παίρνω τη βασιλοπούλα γυναίκα! Δεν την παίρνω τη βασιλοπούλα γυναίκα!" "Ατι λέει τούτος:" έκανε ο βοσκός: "άνθρωπος είναι μες στο τσουβάλι και λέει δεν την παίρνει τη βασιλοπούλα γυναίκα;" Ζυγώνει κοντινότερα για ν' ακρομαστεί καλύτερα. "Λύσε με", του λέει ο παπάς από μέσα. "Είμαι παπάς και δε θέλω να παντρευτώ τη βασιλοπούλα. Δεν μπαίνεις εσύ να την πάρεις;" Πάσης χαράς ο τσοπάνης μπήκε στο τσουβάλι, τον έδεσε καλά με τη λινιά¹⁵ από πάνω ο παπάς. Στο αναμεταξύ γυρίσανε και οι σπανοί, ξαναζαλώνουνται το τσουβάλι, πάνε στα βράχια της Γνόσπης και μπλουμ, μέσα. Ο παπάς πήρε τα πρόβατα και τα σκάρισε

¹⁴ Κρημνώδης παραλία στη Σελιντσα.

ισπαίων κατά τα Λακκώματα¹¹⁶. Γυρίζουνε πίσω προχωράγα-
νε, βλέπουνε τον παπά από μακριά. "Βρε, κείνος κειπάνω δεν
είναι ο παπάς; Μα τώραδα δεν τονε φουντάραμε; Πώς
βγήκε;" Πάνε κοντά' ο παπάς. "Βρε παπά, τώρα δε σε πνίξα-
με, πώς βγήκες από το τσουβάλι;" "Και πού να με ρίχνατε
βαθύτερα", τους λέει, "να ιδείτε. Θα βγανα όλο διαλεχτές
προβάτες". "Τι λες, ρε παπά! παλάβωσες; Είναι αληθεία ότου-
νο που λες;" "Αλήθεια, λέει! Τίποτα δεν είναι πιότερο αλήθεια
από δαύτο". "Άμη δεν πας να μάς σπρώξεις και μάς, γιατί δεν
έχομε το κάντιο¹¹⁷ να πέσομε, να βγάλομε κι εμείς προβάτες".

Το «περιστατικό» με τον αιχμάλωτο στο σακί αναφέρεται και στις παραδό-
σεις των μωαμεθανών αναχωρητών σούφι (βος αιώνας και εξής). Μια παρόμοια
ιστορία έχει ως εξής: «Κάποτε ήταν ένας κακοποιός που τον έπιασαν οι κάτοι-
και ενός χωριού. Τον έδεσαν σ' ένα δέντρο, για να απολαύσουν το μαρτύριο
που λογάριαζαν να του επιβάλουν, και έφυγαν, αποφασίζοντας να τον πετά-
ξουν στη θάλασσα το βράδυ, όταν θα τελείωναν τη δουλειά της ημέρας τους.
Αλλά ένας βοσκός που δεν ήταν και πολύ έξυμνος, πέρασε από κει και ρώτη-
σε τον έξιμνο κακοποιό γιατί ήταν δεμένος έτσι.

«Α, είπε ο κακοποιός. Κάποιοι άνθρωποι με έδεσαν εδώ πέρα επειδή δεν ήθελα
να δεχτώ τα λεφτά τους».

«Γιατί θέλουν να στα δώσουν και γιατί δεν τα παίρνεις;» ρώτησε κατάπληκτος
ο βοσκός.

«Γιατί ενώ είμαι θρήσκος άνθρωπος κι αυτοί θέλουν να με διαφθείρουν», είπε
ο κακοποιός: «είναι άθεοι άνθρωποι».

Ο βοσκός σκέφτηκε και πρότεινε να πάρει αυτός τη θέση του κακοποιού και
τον συμβούλεψε να φύγει για να μην τον προλάβουν οι άθεοι άνθρωποι.

Έτσι, άλλαξαν θέσεις.

Οι χωρικοί ξαναγύρισαν το σούρουπο, έβαλαν ένα σακί πάνω από το κεφάλι
του βοσκού, τον έδεσαν καλά καλά και τον πέταξαν στη θάλασσα.

Την άλλη μέρα, είδαν κατάπληκτοι τον κακοποιό να μπαίνει στο χωριό τους
ένα κοπάδι πρόβατα.

«Πού ήσουν εσύ και πού βρήκες αυτά τα πρόβατα;», τον ρώτησαν.

«Μέσα στη θάλασσα υπάρχουν ευγενικά πνεύματα που ανταμείβουν ό
πηδούν μέσα και πνίγονται μ' αυτό τον τρόπο», είπε ο κακοποιός.

Σχεδόν αμέσως, όλοι οι χωρικοί έτρεξαν στην ακτή και πήδησαν στη θάλασσα.
Έτσι έγινε κι ο απατεώνας αυτός πήρε δικό του όλο το χωριό» (Θης
Σοφίας του Ισλάμ-Ορθοπνίδης ΔΑθήνα σελ 266)

“Ακούς, λέει!” Πάνε λοιπόν στη Γνώση, μπλουμ, ο ένας μέσα, χρά χρα χρά, έκανε μπουρμπούλες¹⁸, πνιγότανε. “Κοίτα τότε πώς διαλέγει· περιμένετε εσείς και θα πάρτε όλη τη σκαταδούρα”. Μπλουμ, πάει κι ο δεύτερος. Χαρχάριζε και κείνος. “Περίμενε εσύ”, λέει στον τρίτονε, “και θα πάρεις όλα τα απομεινεμάδια. Θύτε ουρά δε θα βρεις να πάρεις, κακοντέλη”. Τότε σπρωχνεί και κείνονε, τιάει και κείνος στον πάτο. Κι έτσι έμεινε ο παπάς, έγινε και τσοπάνης και πέρασε καλά κι εμείς καλύτερα.

Η ΝΤΕΛΜΠΕΝΤΕΡΑ¹⁹

Μια φορά κι έναν καιρό ήτανε ένας φραγκοράφτης και είχε μία κόρη που τη λέγανε Ντελμπεντέρα. Ήτανε, λέει, πολύ όμορφη. Κάθε μέρα καθότανε κοντά στο παραθύρι και κένταε μαντήλια. Όλοι ήτανε ερωτεμένοι με την ομορφιά της και κάνανε σα ζουρλοί· ακόμη και το βασιλόπουλο. Πέρναε λοιπόν καθημερινώς με το άλογό του από κάτω από το παράθυρό της και τη ρώταε:

“Ντελμπεντέρα Ντελμπεντέρα
και του ράφτη θυγατέρα,
πόσα μαντήλια κέντησες
σήμερα την ημέρα;”

Του απάνταγε κείνη:

“Όσα άστρια έχει ο ουρανός
και φύλλα η ελαία,
τόσα μαντήλια κέντησα,
αφέντη βασιλέα”.